

Afrika gyöngye - Uganda Idi Amint túlélte – a multikat aligha

2010 január 11. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Uganda

Területe: 241 139 km²

Népessége: 32 millió f?

Vezet? lapok:

The New Vision: napi 48 oldalon megjelen? kormánypárti napilap (az ellenzéki Monitornál jóval népszerűbb).

Red Pepper: (Pirospaprika vagy Vörös Bors) a vezet? bulvárlap, amelynek f? témája b?nözés, szex és zene.

Onion: heti bulvárlap, minden oldalán meztelen combokkal vagy hullákkal. A combtájékot saját szójátékával a Thaiföldre rímeli? „Thighland”-nek nevezi.

Uganda legszebb hangja: Julianna Konyomosi (a fiatal és nagyon csinos Toro hercegn?). Stílusa: kanyimbe (gospel).

Kampala legkellemesebb éjjeli szórakozóhelye: a Hotel Speke szuperhangulatos kertkomplexuma, amelyet Kaliforniában is a legjobbak közé sorolnának.

Csönd üli meg az Erzsébet Királyn? Nemzeti Park déli részében Ugandát Kongótól elválasztó Iszasa folyó mentén fekv? tábornok.

A luxussátrakkal felszerelt Isasha Wilderness Camp a nemzeti parkba látogató turisták kedvelt szálláshelye.

A lemen? napban még látszik, ahogyan a folyóban felt?nik egy fülét forgató, nagyokat fújtató víziló. Az Afrikában született brit táborigazgató a multiktól félti Ugandát. Nemrég, meséli, próbafúrásokat végeztek. A robbantást alig hallották, mert a rezgés szubszonikus volt, azaz nagy része emberi fülnek alig hallható. De az elefántok három hétre elt?ntek.

– Tud mondani egyetlen olyan afrikai országot, ahol az olaj a népet gazdagította volna és nem a multikat meg a korrupt politikusokat? – kérdezi. – Nézze meg, mi történt Nigériával vagy Csáddal.

Való igaz, az olaj egyik országot sem tette eddig boldoggá: korrupció, az er?források fölötti ellen?rzésért vívott harc, polgárháborús állapotok kísérik a föld kincseinek feltárását és kiaknázását Afrikában.

Ugandában már a védett területek mellett is olajat keres a brit Tullow és az Heritage Oil, amely éppen a napokban adta el ugandai kutatási érdekltségét az olasz ENI-nek. De olaj után kutat a Dominion Resources is, miközben ugrásra készen áll a Total és az Exxon Mobil.

Az ugandai f?város innen alig háromórnyi autóútra van. Kampala az egyik legbiztonságosabb f?város a Szaharától délre fekv?k közül. Talán ezért is engedheti meg magának az öszznépi borzongást: november közepén nemcsak az ugandai bulvársajtót, de a komolyabb lapokat is címlapról indulva oldalakon át foglalkoztatta, hogy a Viagrát két marokkal szed? James Kazini tábornagyot egyik újabb kalandra kedvetlen szeret?je bozótvágo késsel ölte meg életének 54. évében.

A volt hadseregparancsnok összevissza kaszabolt, alvadt vérrel borított fejét bemutató fotót szokatlan nyersséggel tálalta a bulvár Red Pepper, amely mindenben túlmegy hazai társain. Egyetlen kivétellel: az ugandai nemzetet, a saját nemzetét soha nem gyalázza.

Nemzet? Lehet-e nemzetr?l beszélni ott, ahol több tucat törzs él együtt úgy, hogy „átlógna” a gyarmatosítók által önkényesen, vonalzóval szétszabdalt határokon? És ahol a legf?bb törzs, a baganda részaránya sem haladja meg a 17 százalékot a világon a második legszaporábban növekv? népesség arányában?

Michael Ohguchi, a terepjáró kormányánál ül? túravezet?nk határozott igennel válaszol. ? els?sorban ugandainak érzi magát. A britek által a nem éppen szibériai éghajlatú Seychelle-szigetekre szám?zótt Moanga király leszármazottja, akinek árnyalt angolságát sok országban egyetemi tanárok is megirigyelhetnék.

A távoli utas számára mindez nehezen érthet?, kevés a megkülönböztet? küls?ség, hacsak azt nem vesszük annak, amire John Barughare határparancsnok hívja fel figyelmünket Butogotánál, az uganda–kongói határ egyik idillien csöndes átkel?helyén, miközben megkerüljük a keskeny földutat lezáró rozsdás sorompót. A két ország senki földjén asszonyok mossák a fehérnem?t a patakban. A gyerekek a fotó kedvéért integetnek.

Míg a határ ugandai oldalán él? bakiga törzs asszonyai ugandai módra a fejükön hordva viselik a terhet, a Kongóban él? kigaiak a hátukon, a hevedert a homlokukkal tartva birkóznak meg a rakománnyal. Miközben a leny?göz? állatvilágban – zsiráfokban, fára mászó oroszlánokban, vízilovakban – gyönyörködünk, szóba kerül Magyarország is. Túravezet?nknek, Michael Ohguchinak a hosszú út alatt a különleges Magyarországról mesélve elmondtam, hogy ez a világ egyetlen országa, ahol a rend?rség megtapossa a nemzeti zászlót. Megrökönyödve kérdezte: „A nemzet jelképét?”

Robert Ntale Maszaka városban egy elektromos készülékeket árusító bolt tulajdonosa. Amikor a beszélgetés során Magyarországról is szó esett, szintén megemlítettem a zászlótaposó rend?rséget. Szemöldökét felvonva kérdezte: „Önöknél egy gonosz törzs uralkodik?”

Zöld, zöld

Uganda ma ismét „Afrika gyöngye”, ahogyan az entebbei repül?tér központi épületére hatalmas bet?kkel kiírt churchilli mondás fogadja az érkező utasokat, akik?l a helyszínen kéri el az ötven dollárt a másodpercek alatt bepecsételt vízumért.

Pedig az Egyenlítő mentén fekv? ország népe borzalmas szenvedésen ment át f?ként Idi Amin Dada elnöknek a hetvenes évek csaknem teljes egészében tartó uralkodása idején, amikor mintegy háromszázezer, a rezsimet ellenző embert öltek meg. Az Idi Amin Dadát öt éven át követ? Milton Obote tábornok „csupán” százezer ugandait tett el láb alól.

A mai elnök, Joveri Muszeveni 23 éve áll az ország élén, s viszonylagos stabilitást és gazdasági növekedést hozott. Az országban optimista a hangulat. Az Európai Unió mintájára építik ki a Kelet-afrikai Közösséget, miközben politikusok és polgárok éppen olyan csillogó szemmel beszélnek a neoliberais gazdaság, a multik beédesgetése és a világra nyitás ígérte fényes jövő?l, mint tettük azt mi 1990-ben.

De mi más lehetne, mint reményked? egy olyan ország, amelynek egész évben mérsékelt klímája egyedülálló a kontinensen?

Az átlagban ezer méter magasságban fekv? Ugandáról az egykori Rhodesiában, a mai Zimbabweban született, majd az apartheid utáni Dél-Afrikából a b?nözés miatt a békés Ugandába települt, magát „kelet-afrikainak” valló Robert McCormick dohánytermeszt? így vall: „Zambia, Kenya, Tanzánia az es?s évszakban zöld, a száraz évszakban barna. Uganda: az es?s évszakban zöld, a száraz évszakban zöld.”

Churchill idézett mondásában – magyarázzák a helyiek – arra is gondolt, hogy Ugandát tavak sora f?zi fel gyöngyként, és közülük is kiemelkedik nagyságával a Viktória, a világ második legnagyobb édesvízmennyiséget tartalmazó tava.

Elérni a gorillákat

De Uganda igazi sztárja a hegyi gorilla. A világon már csak 720 gorillacsalád maradt. Ennek nagyobb része Ugandában él. A gorillacsaládok fele a Bvindi Nemzeti Parkban, a többiek a határ gyakran egyáltalában nem békés kongói oldalán élnek, illet?leg a már békés ruandai oldalon, miután ott a kilencvenes években nyolcszázézes népirtásnak lehetett tanúja a világ.

A gorillák látogatását a hatóságok engedélyhez kötik, ami nem rossz üzlet: a látogatási engedély fejenként 500 amerikai dollárba kerül. Mindez azonban azt is garantálja, hogy a parkba csak korlátozott számban léphessenek be a turisták. A szabályokat pedig szigorúan betartatják.

Talán nem véletlenül lett ennek a parknak állandó jel?je az, hogy „áthatolhatatlan”, hivatalos nevén Bvindi Áthatolhatatlan Nemzeti Park. A park tényleg nehezen járható ?si dzsungelének központjából naponta három csoport indul gorillanézésre, korlátozott számú résztvev?vel.

Ottjártunkkor a Mubare, M csoport, a Habinyanja, H csoport és a Rusegura, R csoport turistái egy id?ben, reggel nyolckor kelnek útra, más-más helyszínre.

A gorillák elérése nem gyerekjáték, és a megtett távolság, azaz amíg a látogatók megpillanthatják a gorillákat, gyakran a szerencsét?l függ. S?r?, liánokkal befutott, 1200–2600 méteres hegyeken át vezet az út, gyakran felázott talajon, nemegyszer félpercenként megállva, amíg a puskával felszerelt kísér?k ösvényt nem vágnak machetájukkal.

A gorillacsaládokat a látogatók el?tt járó, rádiótelefonnal és GPS-szel felszerelt nyomkeres?k fürkészik ki. Segítségükre már csak azért is szükség van, mert nem ajánlatos kongói területre áttévedni, ahol akár Josph Conrad A sötétség mélyén cím? klasszikus regénye, kongói rémálma válhat valóra.

Nekünk aznap kétszer négy órát kellett gyalogolnunk a gorillákért. R nev? csoportunkban két huszonéves ausztráliai lány azt mondta, hogy öt hónapon át er?nléti táborban készültek fel a megpróbáltatásokra. Nekik volt igazuk.

A látvány azonban mindent megér. A kísér?k engedélyével a táborban kihirdetett ötméteres minimális távolságot mintegy 80 centiméterre csökkentve bámulhattuk egy órán keresztül a háromtagú gorillacsaldót.

Az anyagorilla fél kézzel, földöntúli nyugalommal, játszi könnyedséggel tépte le vagy húzta magához a vastag indákat, hogy leegye róluk a zöld leveleket, miközben az apagorilla a látogatás teljes idején három méterrel alább, egy fa tövében henyélt, míg kicsinyük a fán evett.

Béke és szigor

Az idilli állapotokat odahagyva is megállapítható: az afrikai méreteken kicsi, de Magyarországnál háromszor nagyobb terület? országban nagyon sok minden rendben van. A kétségtelen szegénység ellenére elmondható: jellemz? a szabálykövetés és a törvény tisztelete.

Az állami alkalmazásban álló vad?rök nem tréfálnak. Aki engedély nélkül fegyverrel tartózkodik védett parkokban, terroristának tekintik és lelövik.

Ma már szinte teljes a béke az országban: a bestiális kegyetlenkedéseir?l ismert Lord's Resistance Armyt (az Úr Ellenállási Hadserege), amelyet a félkegyelm?, szektás, fehér ruhában interjúkat adó Joseph Kony irányít, kiszorították Szudánba.

Az általános nyugalmat szeptemberben néhány napra csúnya összecsapások szakították meg Kampalában, ahol Ronald Mutebi király hívei vették fel a harcot a kormányer?kkel. A néhány halottat és több felgyújtott autót követel? csetepatét kirobbantó királyt er?s érvekkkel gy?zték meg, hogy csak magának árt, ha a jöv?ben nem lesz békülékenyebb hangulatban.

Ugandában egyébként csal a felszín. Az els? pillantásra lazának t?n? közlekedésre vagy a kiterjedt nyomornegyedek kunyhóira tekintve a törvények enyhességére vagy be nem tartására következtethetünk. Ennek az ellenkez?je az igaz.

A vezetés közbeni mobiltelefon-használatért vagy a sebesség legkisebb túllépéséért azonnali letartóztatás jár. A nyomornegyedekben pedig a legnagyobb nyomorúságosabbakat is pontosan számon és nyilvántartják. A törvényhozás elé a múlt hónapban betervezett törvénytervezet pedig min?sített esetekben – például ha valaki eltitkolja AIDS-betegségét vagy HIV-fert?zöttségét – halálbüntetés kiszabását tenné lehetővé a homoszexualitás gyakorlásáért.

Az ugandai büntet?jog szerint a fiatalokú elkövet? a feln?ttekre vonatkozó normák szerint vonható felel?sésre akkor, ha annyira „érett”, hogy b?ncselekményt követ el. Az ilyenek fölött a fiatalokúak bírósága ítélt, a súlyosabb b?ntetteket többéves elzárás követi a fiatalokúak börtönében, amely az ugandaiak szerint nem „kellemesebb” hely, mint a feln?ttek börtöne.

Az illegálisan el?állított waragi, azaz a giníz? banánpálinka fogyasztását is rendkízüli szigorral büntetik: a részegségükben meghaltakra is csapásokat mérnek nádvesz?vel temetésük el?tt, nyilvános példát statuálva.

Eközben a gyermekáldás Ugandában a világon a második legnagyobb: a legáltalánosabb a hat–nyolc gyermekes család. A nép szaporodására jellemző: míg 2005-ben 27 millióan voltak, ma már 32 millió ember él az országban, akiknek 84 százaléka keresztény.

A teljes népességben a római katolikusok aránya a 42 százalékot teszi ki, míg az anglikánoké 36 százalék. Az iszlámot a lakosság 12 százaléka követi. A muzulmánok körében Kadhafi líbiai elnök nagyon népszerű annak ellenére, hogy líbiai csapatok az utolsó leheletükig védték az egyébként szintén muzulmán Idi Amint. Kadhafi építtette és tartja fenn az ország legnagyobb mecsetjét, amelyben könyvtár és konferenciatermek is helyet kaptak. Kadhafinak egyébként vidéken, egy stratégiai fekvésű dombtetőn henger alakú, már csak óriási mérete miatt is ízléstelen villája van – az arabok szerint oda szerelmi ügyei miatt rúccan ki az éltes vezető Észak-Afrikából.

Magyar kapcsolat

Ugandában a magas árak és a terepismeret hiánya okozta időpocsékolás miatt jobb, ha utazásunkat ottani szakemberre bizzuk. De magyar mentőangyal ott is van: Kelet-Afrika talán legnagyobb szafariszervező irodahálózatának, a Let's Go Travel ugandai hálózatának társtulajdonosa magyar asszony: George-Sanc Marinka. Szüleivel annak idején Svédországba menekült, majd felnőve Ausztráliába költözött. 16 évvel ezelőtten onnan látogatott „néhány hétre” Ugandába. Azóta él ott úgy, hogy vissza se nézett Ausztráliára.

Kampalai irodájában vagy húsz alkalmazott ül. Nyereségéből hatvan kisgyereknek fedeleget nyújtó árvaházat működtet. A mintegy 10-12 törzsi nyelven is kiválóan beszélő Michael Ohguchi is az alkalmazottja.

A Marinkáék szervezte körút egyik állomása igazi meglepetéssel szolgált. A Mburo-tó Nemzeti Park három és fél óra autóútra fekszik Kampalától. A mélyzöld szavanna egyik magas dombján, mondhatni, drámai építés? a nagyon jó nevet szerzett Mihingo Lodge, amelyet a kenyai Mombasa tengeröblére néz? házában él?, már id?s magyar építész, Gál Károly tervezett.

Nyugodtan mondhatjuk: organikus stílusban. Az egymástól teljes nyugalmat biztosító távolságban elhelyezett „kunyók” egybeolvadása a természettel mesteri: az egyikben a mintegy nyolc méter átmér?j? fürd?szoba közepén – amely fölé a zuhanyt szerelték – a padló az eredeti, enyhén lejt? szürke szikla. A Mihingo Lodge két fiatal tulajdonosa Marco Magyar és rokona, Ralph Schenk. Mindketten afrikai születés?ek, és Németországban nevelkedtek, de nyaranta visszajártak Afrikába. Egyik ágról Magyarországról elszármazott arisztokraták gyermekei.

Az este leszálltával Marco több regényre való életér?l beszél. Azt mondja, a völgyben már nem láthatók zebrák és gazellák. Pedig a buján zöld, édesvízben gazdag afrikai országba az utóbbi id?ben – a korábbi évtizedek mészárlásai után – inkább visszatérnek a vadak.

A turisták száma robbanásszer?en n?. Akár az árak. De a multik már olajért fúrnak, nemegyszer védett területek mellett. Ha sok olajra lelnek, néhány éven belül a nigériai útra térhet földünk egyik utolsó paradicsoma, és visszavonhatatlanul tönkremehet az óvott környezet. Lehet, Marco zebrái megéreztek valamit: itt most valami más következik.

Lovas István, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni győzatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló